

Standardi in smernice “The IIA” pri najemanju veščakov

Mag. Irena NOVAK,
članica sveta upravljalcev IIA – Slovenski inštitut

O današnji predstavitvi

- ▶ Opredelitev pojma “zunanji izvajalec”
- ▶ Predstavitev ključnih standardov strokovnega ravnanja (značilnosti in delovanja)
- ▶ Predstavitev pripadajočih standardov izvedbe
- ▶ Predstavitev pripadajočih svetovalnih napotkov
- ▶ Dejavniki uspešnega sodelovanja med notranjim revizorjem in revizorjem informacijskih sistemov

Zunanji izvajalec storitve (*external service provider*)

- ▶ Oseba ali podjetje zunaj organizacije, ki ima posebno znanje, spretnosti in izkušnje v izbrani stroki.

2070 – Zunanji izvajalci storitev in organizacijska odgovornost za notranje revidiranje

- ▶ Kadar zunanji izvajalec storitev opravlja storitve notranjerevizijskega izvajalca, se mora organizacija zavedati, da sama odgovarja za uspešnost delovanja notranje revizije.

1210 – Strokovnost

- ▶ Notranji revizorji morajo imeti znanje, veščine in druge sposobnosti, ki so potrebne za izvajanje njihovih osebnih nalog. Notranjerevizijski izvajalec mora imeti ali pridobivati znanje, veščine in druge sposobnosti, ki so potrebne pri opravljanju njegovih nalog.

Svetovalni napotek 1210-1: Strokovnost

- I. Znanje, veščine in druge sposobnosti, ki so povezane s standardom, vključujejo:
 - ▶ strokovnost pri uporabi notranjerevizijskih standardov, postopkov in metod pri opravljanju poslov. Strokovnost pomeni sposobnost uporabiti znanje pri primerih, s katerimi se bodo verjetno srečali, in ga ustrezno uporabiti brez obsežnega strokovnega raziskovanja in pomoči;
 - ▶ strokovnost v zvezi z računovodskimi načeli in metodami, če notranji revizorji pogosto obravnavajo računovodske razvide in poročila;
 - ▶ znanje o prepoznavanju znakov prevar;
 - ▶ znanje o ključnih tveganjih in kontrolah informacijske tehnologije ter razpoložljivih tehnološko zasnovanih revizijskih metodah;

Svetovalni napotek 1210-1: Strokovnost (nadaljevanje)

- ▶ poznavanje načel poslovanja za prepoznanje in presojo pomembnosti in predstavljanja odmikov od dobrih poslovnih navad. Razumevanje pomeni sposobnost uporabiti širše znanje pri primerih, s katerimi se bodo verjetno srečali, da bi prepoznali pomembne odmike in bili sposobni izpeljati potrebno raziskavo, s katero bi prišli do utemeljenih rešitev;
- ▶ razumevanje temeljev poslovnih predmetov, kot so računovodstvo, ekonomika, gospodarsko pravo, obdavčenje, finance, kvantitativne metode, informacijska tehnologija, ravnanje s tveganjem in prevare;
- ▶ razumevanje pomeni sposobnost prepoznati obstoj problemov ali možnih problemov ter opredeliti dodatno raziskavo, ki jo je treba opraviti, ali pomoč, ki jo je treba pridobiti;

Svetovalni napotek 1210-1: Strokovnost (nadaljevanje)

- ▶ veščine pri ravnanju z ljudmi, razumevanje odnosov med ljudmi in ohranjanje zadovoljivih povezav z naročniki posla;
- ▶ veščine v ustnem in pisnem poročanju za jasno in uspešno izražanje takih zadev, kot so cilji posla, ovrednotenja, sklepi in priporočila.

2. Primerna sodila izobrazbe in izkušenj za zadovoljevanje notranjerevizijskih nalog vzpostavlja notranjerevizijski predstojnik (NRP), ki daje potrebno pozornost obsegu dela in ravni odgovornosti ter prejema sprejemljiva zagotovila o kvalifikacijah in sposobnosti vsakega morebitnega revizorja.

Svetovalni napotek 1210-1: Strokovnost (nadaljevanje)

3. Notranjerevizijski izvajalec mora imeti znanje, veščine in druge sposobnosti, ki so pomembne za izvajanje nalog v organizaciji. Opravljanje letnih analiz, veščin in druge sposobnosti notranjerevizijskega izvajalca pomagajo pri opredelitvi področij delovanja, s katerimi bi se lahko ukvarjali pri nadaljnjem strokovnem usposabljanju, novačenju ali soiskanju dejavnikov.
4. Nenehno strokovno usposabljanje je pomembno za zagotavljanje, da ostaja notranjerevizijsko osebje strokovno podkovano.
5. NRP lahko pridobi pomoč veščakov zunaj notranjerevizijskega izvajalca, da podpirajo ali dopolnijo področja, na katerih notranjerevizijski izvajalec ni dovolj strokovno usposobljen.

Standardi izvedbe za dajanje zagotovil

- ▶ **I210.A1 – Notranjerevizijski predstojnik mora pridobiti ustrezen nasvet in pomoč**, če notranji revizorji nimajo znanja, veščin in drugih sposobnosti, potrebnih za izvedbo celotnega ali dela posla.
- ▶ **I210.A2 – Notranji revizor mora imeti dovolj znanja, da oceni tveganje prevare in** način njihovega obravnavanja v organizaciji, vendar se ne pričakuje, da bi imel strokovno znanje osebe, katere glavna naloga je odkrivati in raziskovati prevare.
- ▶ **I210.A3 – Notranji revizorji morajo imeti zadostno poznavanje ključnih informacij o tehnoloških tveganjih in kontrolah ter o** razpoložljivih tehnološko zasnovanih postopkih za izvedbo dodeljene naloge. Vendar se od vseh notranjih revizorjev ne pričakuje, da bi imeli strokovno znanje notranjega revizorja, katerega glavna naloga je revidiranje informacijske tehnologije.

Standardi izvedbe za posle svetovanja

- ▶ **I210.C1 – Notranjerevizijski predstojnik mora odkloniti svetovanje ali pridobivanje ustreznih nasvetov in pomoči, če notranjerevizijsko osebje nima znanja, veščin in drugih sposobnosti, potrebnih za izvedbo celotnega ali dela sprejetega posla.**

Svetovalni napotek 1210.A1-1: Pridobivanje izvajalcev zunanjih storitev za podporo ali dopolnitev notranjerevizijskega izvajalca

1. Vsak član notranjerevizijskega izvajalca ni nujno usposobljen v vseh strokah. Notranjerevizijski izvajalec lahko uporablja izvajalce zunanjih storitev ali notranje dejavnike, ki so usposobljeni v strokah, kot so računovodenje, revidiranje, ekonomija, finance, statistika, informacijska tehnologija, tehnika, obdavčevanje, pravo, okoljske zadeve in druga področja, na katerih bo deloval notranjerevizijski izvajalec pri svojih nalogah.
2. Izvajalec zunanjih storitev je oseba ali podjetje, neodvisno od organizacije, ki ima posebno znanje, veščine in izkušnje iz določene stroke. Izvajalci zunanjih storitev zajemajo aktuarje, računovodje, ocenjevalce vrednosti, kulturne ali jezikovne veščake, okoljske strokovnjake, inženirje, ekologe, varnostne strokovnjake, statistike, strokovnjake za informacijsko tehnologijo, zunanje revizorje organizacije in druge revizijske organizacije. Izvajalca zunanjih storitev lahko vključi svet, višje poslovodstvo ali notranjerevizijski predstojnik (NRP).

Svetovalni napotek 1210.A1-1: Pridobivanje izvajalcev zunanjih storitev za podporo ali dopolnitev notranjerevizijskega izvajalca (nadaljevanje)

3. Izvajalce zunanjih storitev lahko uporablja notranjerevizijski izvajalec v povezavi s katero izmed naslednjih zadev:
- ▶ doseganje ciljev v časovnem razporedu dela pri poslu;
 - ▶ revizijsko delovanje, kjer so potrebne posebne veščine in znanje, kot so informacijska tehnologija, statistika, obdavčevanje ali prevajalci;
 - ▶ vrednotenje sredstev, kot so zemljišča in zgradbe, umetniška dela, dragi kamni, naložbe in sestavljeni finančni inštrumenti;
 - ▶ določanje količine ali fizičnega stanja nekaterih sredstev, kot so rezerve rudnin in nafte;
 - ▶ merjenje dokončanega dela in dela pri še nedokončanih pogodbah;
 - ▶ preiskovanje v zvezi s prevarami in varnostjo;
 - ▶ ugotovitev zneskov z uporabo posebnih metod, kot so aktuarske ugotovitve obveznosti za ugodnosti zaposlencev;

Svetovalni napotek 1210.A1-1: Pridobivanje izvajalcev zunanjih storitev za podporo ali dopolnitev notranjerevizijskega izvajalca (nadaljevanje)

- ▶ pojasnjevanje zakonskih, strokovnih in drugih predpisanih zahtev;
 - ▶ ovrednotenje kakovosti zagotovil notranjerevizijskega izvajalca in programa izboljšav v skladu s Standardi;
 - ▶ spojitve in prevzemi;
 - ▶ posvetovanje o ravnanju s tveganjem in drugimi zadevami.
4. Kadar namerava NRP uporabiti in se zanašati na delo izvajalca zunanjih storitev, mora pretehtati njegovo usposobljenost, neodvisnost in nepristranskost zaradi posebne naloge, ki naj bi jo opravil. Presoja usposobljenosti, neodvisnosti in nepristranskosti je prav tako potrebna, kadar izvajalca zunanjih storitev izbere višje poslovodstvo ali svet ter namerava NRP izvajalca zunanjih storitev uporabiti in se zanašati na njegovo delo. Kadar izbor opravijo drugi in NRP po presoji ugotovi, da ga ne želi in se ne bi zanašal na njegovo delo, je treba o takih izsledkih na primeren način poročati višjemu poslovodstvu ali svetu.

Svetovalni napotek 1210.A1-1: Pridobivanje izvajalcev zunanjih storitev za podporo ali dopolnitev notranjerevizijskega izvajalca (nadaljevanje)

5. NRP se odloči, ali ima izvajalec zunanjih storitev potrebno znanje, veščine in druge sposobnosti za izvajanje posla, pri čemer upošteva:
- ▶ **poklicni certifikat, licenco** ali drugo vrsto usposobljenosti izvajalca zunanjih storitev iz ustrezne stroke;
 - ▶ **članstvo izvajalca zunanjih storitev v ustreznih strokovnih organizacijah** in njegovo usklajenost s kodeksom etike takih organizacij;
 - ▶ **ugled izvajalca zunanjih storitev**, ki lahko vključuje stike z drugimi, ki so seznanjeni z njegovim delom;
 - ▶ **izkušnje** izvajalca zunanjih storitev **glede na vrsto obravnavanega dela**;
 - ▶ obseg izobraževanja in usposabljanja, ki ga je izvajalec zunanjih storitev opravil za stroke, ki se nanašajo na določen posel;
 - ▶ **znanje in izkušnje** izvajalca zunanjih storitev **pri dejavnosti, s katero se ukvarja organizacija**.

Svetovalni napotek 1210.A1-1: Pridobivanje izvajalcev zunanjih storitev za podporo ali dopolnitev notranjerevizijskega izvajalca (nadaljevanje)

6. NRP mora presoditi povezavo izvajalca zunanjih storitev z organizacijo in notranjerevizijskim izvajalcem za zagotovitev, da sta ohranjena neodvisnost in nepristranskost pri celotnem poslu. NRP pri presojanju preverja, ali obstajajo kakšne finančne, organizacijske ali osebne povezave, ki bi preprečevale izvajalcu zunanjih storitev nepristranske in objektivne sodbe ter mnenja pri opravljanju posla ali poročanju o njem.

Svetovalni napotek 1210.A1-1: Pridobivanje izvajalcev zunanjih storitev za podporo ali dopolnitev notranjerevizijskega izvajalca (nadaljevanje)

7. NRP presoja neodvisnost in nepristranskost izvajalca zunanjih storitev, pri čemer obravnava:
- ▶ **finančni interes izvajalca zunanjih storitev**, ki ga utegne imeti v organizaciji;
 - ▶ **osebne ali strokovne povezave**, ki jih utegne imeti izvajalec zunanjih storitev s svetom, višjim poslovodstvom ali drugimi v organizaciji;
 - ▶ **zveze**, ki jih utegne imeti izvajalec zunanjih storitev **z organizacijo ali področjem delovanja**, ki naj bi ga pregledoval;
 - ▶ **obseg drugih še nedokončanih storitev**, ki jih utegne izvajalec zunanjih storitev opravljati za organizacijo;
 - ▶ **zaslužek ali druge spodbude**, ki jih utegne imeti izvajalec zunanjih storitev.

Svetovalni napotek 1210.A1-1: Pridobivanje izvajalcev zunanjih storitev za podporo ali dopolnitev notranjerevizijskega izvajalca (nadaljevanje)

8. Če je izvajalec zunanjih storitev tudi zunanji revizor organizacije in narava posla podaljšuje revizijske storitve, se mora NRP prepričati, da opravljeno delo ne škoduje neodvisnosti zunanjega revizorja. Podaljšane revizijske storitve se nanašajo na tiste storitve, razen zahtev revizijskih standardov, ki jih na splošno sprejemajo zunanji revizorji. Če zunanji revizorji organizacije delujejo ali navidezno delujejo kot člani višjega posloводства, posloводства ali kot zaposlenci organizacije, je oslABLjena njihova neodvisnost. Dodatno lahko zunanji revizorji ponudijo organizaciji storitve, kot so obdavčevanje in svetovanje. Neodvisnost je treba presoditi v povezavi s celotnim obsegom storitev, ki jih opravljajo za organizacijo.

Svetovalni napotek 1210.A1-1: Pridobivanje izvajalcev zunanjih storitev za podporo ali dopolnitev notranjerevizijskega izvajalca (nadaljevanje)

9. Da bi se prepričali, da obseg dela ustreza namenom notranjerevizijskega izvajalca, pridobi NRP zadostne informacije, ki se nanašajo na obseg dela izvajalca zunanjih storitev. Preudarno bi bilo take in druge zadeve olistiniti v pismu ali pogodbi o poslu. Da bi to opravil, pregleda NRP z izvajalcem zunanjih storitev:
- ▶ cilje in obseg dela, vključno z naročenimi poročili in časom,
 - ▶ posebne zadeve, ki jih bo po pričakovanju treba razrešiti pri poročanju o poslu,
 - ▶ dostop do ustreznih razvidov, osebja in fizičnih pripomočkov,
 - ▶ informacije, ki se nanašajo na uporabljene predpostavke in postopke,
 - ▶ lastništvo in hranjenje delovnega gradiva o poslu, če je potrebno,
 - ▶ zaupnost in omejitve informacij, pridobljenih pri poslu,
 - ▶ po potrebi skladnost s *Standardi in standardi notranjerevizijskega izvajalca za ravnanje pri delu*.

Svetovalni napotek 1210.A1-1: Pridobivanje izvajalcev zunanjih storitev za podporo ali dopolnitev notranjerevizijskega izvajalca (nadaljevanje)

10. Pri pregledovanju dela izvajalca zunanjih storitev ovrednoti NRP ustreznost opravljenega dela, ki vključuje zadostnost pridobljenih informacij za pridobitev sprejemljive podlage za dosežene sklepe in odločitve o izjemah ali drugih nenavadnih zadevah.

11. Kadar NRP sestavi poročilo o poslu in je sodeloval izvajalec zunanjih storitev, naj se po potrebi sklicuje na takšne storitve. Izvajalec zunanjih storitev mora biti o tem obveščen, in če je to ustrezno, naj NRP pridobi njegovo soglasje, preden se sklicuje v poročilu o poslu na njegove storitve.

Dejavniki uspešnega sodelovanja med notranjim revizorjem in revizorjem informacijskih sistemov

- ▶ Za uspešnost (skupne) revizijske naloge je ključno tesno sodelovanje notranjega revizorja in revizorja informacijskih sistemov.
- ▶ Vnaprej dogovorjeni postopki in formati izvedbe pregleda in poročanja.
- ▶ Skupna opredelitev ključnih tveganj, ki naj bi jih revizijski pregled zajel.
- ▶ Redno medsebojno obveščanje o poteku dela.
- ▶ Poročanje o morebitnih dodatno opaženih tveganjih in področjih katere naj bi zajel notranjerevizijski pregled.

Prosto povzeto po članku M. Hmelak, Vključitev veččaka s področja informacijske tehnologije v izvajanje notranjerevizijskih nalog, Zbornik referatov 10. letne konference notranjih revizorjev Portorož, 15. in 16. november 2007

Hvala za pozornost!

???